

Artikel publicerad i tidskriften *Socialistisk Debatt* nr 204-206: "Att förstå för att förändra – socialistiska strategier för 2000-talet" (2013).

Skribent: *Elisabeth Biström*

Utan organisering går det inte

Ingen progressiv förändring kommer till stånd utan att människor går samman och tar strid för sina rättigheter. Hur Vänsterpartiet ska lyckas organisera fler och understödja sociala rörelser är en viktig del att fundera över i en socialistisk strategi.

Några som uppenbart förstår vikten av folklig organisering, är den politiska högern. Det var ingen slump att några av de första besluten den nyttillträdda regeringen Reinfeldt fattade efter valet 2006 riktades direkt mot den fackliga organiseringsgraden. Genom att höja avgiften till och försämra villkoren i arbetslöshetsförsäkringen, lyckades man åstadkomma ett ras i framförallt LO-fackens medlemsantal. Först nu, sju år senare, har LO-förbunden lyckats stävja nedgången. Även det stora arbetarrörelsepartiet har sett medlemssiffrorna lysa rött under många år. För Vänsterpartiet ser det visserligen ljusare ut – vi är fler medlemmar än vi varit på tio år. Men vi är å andra sidan långt ifrån en tillräckligt stor organisation för att på egen hand klara av de stora utmaningar och målsättningar vi strävar mot. Vi behöver bli fler. Vi behöver fler allierade. Den här artikeln handlar om hur Vänsterpartiet lokalt på senare tid lyckats bygga en sådan allians, med en snabbt framväxande folklig rörelse som försvarade sina allmännyttiga hyresrätter mot privatisering. Det här är berättelsen om Alby är inte till salu.

När Alby blev till salu

På kvällen den 26 juni 2013 ska ett extrainkallat kommunfullmäktigesammanträde äga rum i Botkyrka kommun.

Botkyrka ligger ett par mil söder om Stockholm. Många förknippar kommunen framförallt med dess miljonprogramsområden, men där finns både rika och fattiga kommundelar. I det rikaste området, Tullinge, är medelinkomsten för personer i förvärvsarbetsålder 338 700 kronor per år. I Alby är medelinkomsten betydligt lägre: 195 700 kronor per år.

Kommunfullmäktige i Botkyrka håller sina sammanträden i Hallunda Folkets Hus. I sammanträdessalen finns ett par rader åhörarstolar längst bak. De brukar vanligen inte bli fullsatta. Men till det här sammanträdet har hundratals kommit. På fullmäktiges agenda står nämligen frågan om försäljning av 1 300 lägenheter i Alby och människor har strömmat till för att demonstrera mot försäljningen och lyssna på kommunfullmäktiges debatt. "Alby är inte till salu!", skanderar de.

- Alby.
- Är inte.
- Till salu!

Historien om försäljningen av allmännyttan på Albyberget startar på det allmännyttiga bostadsbolaget Botkyrkabyggens styrelsemöte i april 2012. Där beslutar man att be kommunfullmäktige om lov att få sälja "cirka 1 000" av sina lägenheter byggda under miljonprogramsåren, till en privat hyresvärd. Styrelsen är enig, så när som på en ledamot: Vänsterpartisten **Nooshi Dadgostar**. Hon röstar nej och reserverar sig.

När styrelsen kommer ut från mötet, möts de av en journalist från TV4:s lokalsydder, som redan har intervjuat Vänsterpartiets gruppleddare **Mats Einarsson** och nu ber styrelseordföranden **Bo**

Johansson (s) om en kommentar. Johansson ser ut att bli lite tagen på sängen, men förklarar att man ser det som ekonomiskt nödvändigt att genomföra en försäljning.

Botkyrkabyggen äger – innan försäljningen – cirka 12 000 lägenheter och av dessa inryms 10 000 i fastigheter som är byggda mellan 1965-1975. De fastigheterna behöver renoveras under det kommande decenniet. Bolaget planerar att sätta igång med ett pilotprojekt hösten 2014. Renoveringarna kommer att kosta stora pengar och Botkyrkabyggens VD har i ett underlag till styrelsen skrivit att han anser att bolaget bör ”eftersträva en jämnare värdeårsstruktur”. Därav idén om att sälja. Om tusen lägenheter säljs kommer renoveringarna kosta ungefär 7 miljarder kronor under de kommande 20 åren, skriver han i underlaget. Summan baseras dock på ett antagande om att renoveringarna ska kosta 10 000 kronor per kvadratmeter – en nivå som i princip innebär nybyggnadsstandard.

Det finns flera en rad andra sätt att klara av renoveringskostnaderna, än att sälja ut ett stort antal lägenheter. Man kan sprida renoveringarna över en längre tid. Man kan tillfråga hyresgästerna om de överhuvudtaget vill få lägenheten uppfixad till nybyggnadsstandard, eller om man föredrar en mindre insats – vilket skulle innebära att Botkyrkabyggen skulle kunna behålla hela sitt bestånd. Man kan undersöka möjligheterna att få ägaren, kommunen, att gå in med ett aktieägartillskott. Man kan – med tanke på att det första pilotprojektet inte ens ska sättas igång förrän hösten 2014 – faktiskt vänta med de allra mest drastiska besluten, tills man vet om det kommer en mer hyresrättsvänlig regering på plats efter valet.

Inget av detta görs.

I kommunen har (V) ett majoritetssamarbete med (S) och (Mp). Det är ett på många sätt väl fungerande samarbete, inom vilket man lyckats genomföra en rad viktiga reformer. Med risk för att relationen med de andra partierna ska ta stryk, meddelar (V) tidigt att man inte kommer att acceptera en utförsäljning och att om (S) och (Mp) ändå tänker driva igenom den, kommer man att göra sin uppfattning i frågan känd offentligt. Att tyst acceptera en utförsäljning i den här storleksordningen kan det inte bli tal om. (S) och (Mp) gör klart att de kommer driva frågan ändå och alltså bilda majoritet för en försäljning ihop med högerblocket.

Vänsterpartiet Botkyrkas styrelse beslutar att sätta igång en kampanj mot försäljningsplanerna: ”Vi ♥ Botkyrka – sälj inte våra bostäder”. Kampanjen sätts igång knappt två veckor efter Botkyrkabyggens styrelsemöte. Tiden är knapp om man ska hinna väcka en tillräckligt stark opinion för att stoppa beslutet, som ska tas i kommunfullmäktige månaden därpå.

Kampanjen består av de klassiska ingredienserna: informationsbord på torg, dörrknackning, flygbladsutdelning, protestlistor. Det ryktas om att det kan bli Alby som ska råka ut för försäljningen, så de flesta kampanjaktiviteter förläggs dit. Under sex veckors tid ordnar partiföreningen ett femtontal torgaktiviteter och delar ut omkring 4 000 flygblad.

– Man märkte ju på en gång att det fanns ett enormt underskott på information, säger **Anna Herdy**, ordförande i Vänsterpartiet Botkyrka.

– Det var kanske var tjugonde person, om ens det, som kände till planerna på utförsäljningen. Inte ens när man berättade, verkade folk riktigt tro på det. Folk trodde att det handlade om att ombilda till bostadsrätter, så vi fick lägga rätt mycket tid på att förklara att nej, det är tusen lägenheter som ska säljas – till en enda person. Det tyckte nästan alla att det var en dålig idé.

– Det blev ju nästan som att vi gjorde Botkyrkabyggens jobb där. Det var från oss folk fick höra om försäljningen, inte genom sin hyresvärd. Redan då kändes det lite sjukt. Jag tror att gemene man upplevde det som att Botkyrkabyggen undanhöll information, säger Herdy.

Under tiden kampanjen pågår ringer en av Botkyrkabyggens hyresgäster. Hon heter **Åsa Eklund** och bor på Albyberget. Hon vill ha hjälp att organisera ett offentligt möte om försäljningen. Tillsammans med Hyresgästföreningens lokalavdelning, hjälper vi henne att boka en lokal och trycka upp affischer med information på olika språk.

Åsa vill att hon och hennes grannar ska få möjlighet att fråga ut ansvariga politiker och själva få säga sitt om försäljningen. Vid det laget är hon själv osäker på vad hon tycker. Kanske finns det både för- och nackdelar med att lägenheterna säljs. Men hon vill i sådana fall få veta – och bli tillfrågad vad hon, som hyresgäst, anser om saken.

I Botkyrka kommun har man länge arbetat med demokratiutveckling. Det handlar om allt ifrån att få upp valdeltagandet, till att ha medborgarkontor i alla stadsdelar och stöd till föreningslivet. Arbetet baseras på en ambitiös politisk strategi för demokrati och delaktighet. Varje kommunedel har ett ”dialogforum”, där folkvalda och medborgare kan mötas och diskutera angelägna aktuella frågor. Mot den bakgrunden är Åsa Eklund förvånad och irriterad över att politikerna tänker genomdriva ett så stort beslut som detta utan att det föregåtts av dialog med hyresgästerna.

Mötet vi hjälper Åsa att ordna äger rum i matsalen i Kvarnhagsskolan i Alby, två dagar innan kommunfullmäktige eventuellt ska ge klartecken till Botkyrkabyggen att börja leta efter en köpare. Tre politiska företrädare ska frågas ut: Nooshi Dadgostar (V), Bo Johansson (S), ordförande för Botkyrkabyggen, och **Katarina Berggren** (s) som är kommunstyrelsens ordförande.

– Jag tänkte att det kunde bli en del folk på mötet. Vi hade ju varit i Alby så mycket då och pratat med folk, så vi visste ju att det var många som var upprörda. Men när vi kom till skolan och märkte att det knappt gick att ta sig in i lokalen, då blev jag faktiskt överraskad, berättar Nooshi.

Kvarnhagsskolans matsal rymmer uppskattningsvis 200 personer. Den här kvällen stod människor längs väggarna för att rymmas. Det var kvavt och varmt. Åsa kommer emot oss och skrattar samtidigt som hon skakar på huvudet.

– Jag har bara kokat trettio koppar kaffe! Och vi har ingen ordentlig ljudanläggning!

Stämningen i rummet är irriterad när mötet ska starta. Hyresföreningens regionordförande **Terje Gunnarsson** ska fungera som konferencier, men måste försöka överrösta mötesdeltagare som vill påbörja utfrågningen genom spontant ropande av frågor till politikerna. Gunnarsson lyckas etablera ordningen att var och en av de tre paneldeltagarna först ska få presentera sig och därefter ska han fördela ordet, så att alla ska få ställa sina frågor.

Katarina Berggren ska vara först ut med att presentera sig, men avbryts:

– Var bor du någonstans?, ropar någon ur publiken.

– Vi vill veta var ni bor! Om ni är en av oss, eller om ni är ockupanter!

Några ur publiken applåderar åt frågorna och Katarina Berggren svarar:

– Jag bor i Tullinge.

Nu buar publiken ganska högt. Berggren höjer rösten.

– Jag har bott i Tullinge sedan 1976!

Hennes röst dränks i nya burop.

Mötet pågår i ett par timmar. Folk frågar om konsekvenserna av en försäljning. Vad ska hända med deras hyra? Hur fungerar det med besittningsskyddet? Botkyrkabyggens interna kösystem? Tänk om det kommer en privatvärd som inte sköter fastigheterna – eller en som lyxrenoverar så att de inte har råd att bo kvar? Och varför har ingen frågat dem vad de tycker?

– Vi känner oss som en skock får, säger en kvinna. – Det är som om ni tror att vi är dumma bara för att vi bor i Alby!

Nooshi Dadgostar berättar att hon röstat emot och redogör för Vänsterpartiets syn på frågan. Att hon håller med om att man borde informerat tidigare och fört en dialog med hyresgästerna och att hon

ser stora risker med att privatisera allmännyttan; det kan bli som i Fittja, där Forvägen såldes ut på 90-talet, vilket resulterat i att husen bytt ägare flera gånger och underhållet blivit kraftigt eftersatt. Hon möts av applåder. En man i publiken ropar:

– Nästa gång röstar alla på Vänsterpartiet!

Även han får applåder.

Jag och Nooshi tittar på varandra och skakar på huvudet. Det här har vi inte väntat oss. Trots allt.

Terje Gunnarsson frågar mötesdeltagarna hur många av dem som vill byta från Botkyrkabyggen till en privat hyresvärd. En enda person räcker upp handen.

Någon vecka tidigare har Hyresgästföreningen presenterat resultatet av en enkätundersökning de gjort bland Botkyrkabyggens hyresgäster. Av 3 000 inkomna svar, är 94 procent emot försäljningsplanerna.

Efter ungefär en timma lämnar många mötet i protest.

– De lyssnar ju ändå inte på oss!

Lokaltidningen Södra Sidan gör ett uppslag om mötet. Rubriken är ”*Folkuppror” i Alby”.

Ett par dagar därpå beslutar kommunfullmäktige att man ska ”pröva en försäljning” av cirka 1 000 lägenheter. Nu startar jakten på en köpare. Fullmäktigebeslutet innefattar även en rad kriterier som en tänkbar köpare ska uppfylla. Det ska vara en långsiktig, socialt ansvarstagande ägare, med ett stort och brett fastighetsbestånd. Ingen oseriös hyresvärd, som det råkade bli på Forvägen.

Vänsterpartiet är återigen det enda parti som röstar nej.

Efter kommunens politiska sommaruppehåll kommer ett besked från Botkyrkabyggen, som väcker nytt liv i Vänsterpartiets protester. Bolaget meddelar att man har för avsikt att sälja hela sitt fastighetsbestånd på Albyberget. Det handlar plötsligt om 1 300 lägenheter istället för de ”cirka 1 000” som fullmäktige beslutat om. Vänsterpartiet protesterar, men utan att hörsammas.

Vid det här laget har ändå vårens kampanjarbete och mötet på Kvarnhagsskolan givit resultatet att Botkyrkabyggen åtminstone ska informera de berörda hyresgästerna och ge dem möjlighet att ställa frågor till bolagets ordförande och VD. Tre offentliga möten ska ordnas i slutet av september.

Nooshi Dadgostar är en av flera vänsterpartister på plats.

– Jag kände att vi behövde vara där för att säga hur vi såg på frågan. Annars hade folk bara fått höra den ena sidan; Bosse och Ulf som påstod att det skulle bli ”enorma hyreshöjningar” och att bolaget typ skulle gå i konkurs om man inte sålde. Det fanns inga seriösa underlag som visade något sådant. Det kändes lite rättshaveristiskt att gå till mötena och liksom oinbjuden hålla värsta anförandet, men det hade varit så himla illa om folk hade fått bilden av att försäljningen skulle vara oundviklig, berättar Nooshi.

Mötet avlöper på liknande sätt som vårens politikerutfrågning hade gjort. Det finns en påtaglig irritation över att hyresgästerna fortfarande inte ges inflytande över beslutet.

Det är nu Alby är inte till salu bildas.

Emma Dominguez, som är en av initiativtagarna, berättar:

– Jag jobbar på fritidsgården i Alby och där pratade vi om att vi skulle vara med på mötet på Grindtorpskolan. Vi var vana vid olika dialogprojekt och tänkte att de skulle fråga oss. Så vi gick dit, men där märkte vi: ”de har redan bestämt!” Det fanns inga alternativ, enligt dem. Man kände sig arg, och frustrerad och maktlös, men tänkte samtidigt att det väl inte fanns att göra åt det. Men så sa **Nabila**, som jag jobbar med på fritidsgården: ”gör något då!” Du vet, man tänkte att ”någon borde”... Men någon dag senare hade Nabila pratat med någon från Vänsterpartiet och någon från Hyresgästföreningen och hört att det kunde gå att samla in namn för en folkomröstning om sådant här. Så vi bestämde oss att ha ett möte om det.

Emma Dominguez och **Nabila Abdul Fattah** ordnar mötet, tillsammans med ett gäng ungdomar på fritidsgården som vill vara med och engagera sig mot utförsäljningen. Jag, Nooshi och ordföranden för Hyresgästföreningen i Botkyrka har bjudits in. Vi pratar om olika möjliga handlingsvägar och ungdomarna landar i att de vill försöka genomföra en namninsamling för att kräva folkomröstning. Vi förklarar hur det går till; att det krävs att tio procent av de röstberättigade invånarna skriver under. Ingen enkel uppgift. Men ungdomarna har bestämt sig.

Någon dag senare har de ordnat en logga, en hemsida och en facebookgrupp. Alby är inte till salu har bildats.

All makt åt folket

Arbetet med att samla in namnunderskrifter sätts igång. Sex månader får insamlingen ta för att namnen ska räknas som giltiga. Alby är inte till salu består nu av tio, femton personer. De flesta är i 16, 17-årsåldern.

De konstaterar snart att det är enkelt att få folk att skriva under, men svårt att övertyga folk om att uppge sitt hela personnummer. De undrar om de kommer hinna få in de dryga 6 000 fullständiga namnunderskrifter som krävs.

– Vi kommer lätt fixa det!, uppmuntrar Emma.

På väg till Botkyrkabyggens andra informationsmöte i serien om tre, har vi mött upp Alby är inte till salu-ungdomarna och vi går tillsammans mot Grindtorpsskolan. På mötet ska Emma begära ordet och berätta om att de har bildat organisationen och att de samlar namn.

Stämningen på mötet är den vanliga, frågorna likaså. Vad ska hända, med hyrorna? Med kötiden? Om det blir en oseriös värd? Botkyrkabyggens ordförande och VD har inte fler svar än veckan innan. Det beror ju på vilken köpare det blir. Vilken köpare det blir? Det vet de ju inte än.

Någon frågar varför informationen om mötena endast har funnits på svenska – det exkluderar många hyresgäster. VD:n säger att det vore mycket svårt att informera på flera språk – hur skulle man ens veta vilka språk man skulle välja? – Det finns ju hundratals!, svarar han.

Nooshi räcker upp handen för att få mikrofonen som Botkyrkabyggens informationschef **Cina Gerdin** går runt med i lokalen. Gerdin tvekar. Säger att det här faktiskt är ett möte för boende, inte för andra politiker. Några ur publiken protesterar. De vill veta vad Nooshi har att säga.

– Vi vill höra vad hon har att säga!, ropar någon. Irritationen i rummet är märkbar. Bo Johansson (s) säger åt Gerdin att lämna över mikrofonen.

Nooshi upprepar det hon sagt på tidigare möten. Att det handlar om ett politiskt beslut och att hon inte håller med om bedömningen att man måste sälja och att hon är orolig för konsekvenserna. Att hon har röstat nej.

Därefter ber Emma Dominguez om mikrofonen. Hon berättar att de bildat organisationen Alby är inte till salu och att de tänker protestera och samla namn så att de kan tvinga fram en folkomröstning. Dominguez är retoriskt skicklig och får applåder för sitt anförande.

De kommande sex månaderna är ett töcken av namnlistor, kalla fingrar, pressmeddelandeskick, rapportskrivande, och fler och fler och fler namnlistor som fylls i och samlas in. Det går ganska enkelt att samla in namn, många vill skriva på. Men tiden är knapp. Vi bestämmer oss för att springa i alla trappuppgångar i Alby och lägga lappar i alla brevinkast, så folk kan skicka in sina namnunderskrifter. Alby är inte till salu har förstås inga pengar, så partiföreningen bekostar tryck och porto. Några veckor senare känns det stressigt på nytt, så vi gör en annons till Södra Sidan, med en namnlista som folk kan klippa ut och skicka in. Vi samlar på torgen runt om i kommunen. Springer i alla trappor en gång till. Det har anslutit flera personer från andra kommuner, som samlar i sitt närområde, och det kommer till och med folk från andra delar av stan några gånger. Det är vinter och känns ibland ganska jobbigt,

men vi fortsätter samla. Det är ungdomarna som drar det tyngsta lasset. De offerar kompis- och kärleksrelationer för insamlingens skull. De ordnar en stödkonsert, med tunga namn på artistlistan. De är trötta, men fortsätter samla. Namnen måste in.

Trots att det nu närmar sig ett år sedan att Botkyrkabyggen beslutade om att be fullmäktige om lov att få sälja, träffar man på många Albybor som fortfarande inte känner till försäljningsplanerna. Gång på gång förklarar vi: att kommunen tänker sälja – hela Albyberget. Till en privat värd. Alltså ett privat företag. Nej, inte som bostadsrätter.

Det handlar inte om språkförbistringar, eller om någon slags dumhet. Det är svårt att förstå varför Albyberget ska säljas. ”För att de ska renovera andra områden?”, frågar folk. ”Men vi då? Ska inte vi få renoverat?”

En försäljning innebär inte några reella nya resurser till bostadsområdet som säljs. Det är fortfarande hyresgästerna som ska bekosta renoveringarna genom sin hyra. Bolaget blir inte rikare genom att sälja sina tillgångar. Vi skriver om det i en debattartikel och sedan i en rapport. Försöker förklara de ekonomiska aspekterna, grundligt och pedagogiskt. Som om det skulle hjälpa.

Bland de andra partierna har det vid det här laget, under tidig vår 2013, inte hänt mycket av vikt. Det lilla lokala Botkyrkapartiet har gjort helt om och är nu emot försäljningen. De samlar in totalt sex stycken namnunderskrifter. Moderaterna tycks göra sitt bästa för att undvika att synas i Alby. Socialdemokraterna är förvånansvärt passiva i den mediala debatten, som nu tagit fart ordentligt. Några av Alby är inte till salus aktivister är fullkomliga medieingenier och har fått de flesta stora tidningar att nappa på storyn. De får en debattartikel – ”Vi ska spädas ut, vi räknas inte” – publicerad i Aftonbladet. En smärtsamt pricksäker text, som sätter frågan i ett större sammanhang.

Under sommaren hör vi rykten: Ska husen säljas? Rivas? Vad händer? I september blir vi kallade till ett informationsmöte. Vi är spända, oroliga. Vi sitter i en skolmatsal och får veta att våra hem ska säljas till en privat hyresvärd. Lägenheterna på Albyberget är de första som ska privatiseras. De är de mest attraktiva för köpare. Utifrån.

Lägenheterna uppe på kullen. Ser ni dem? Vi kallar de husen för vårt Beverly Hills. Alby Hills.

Hemma.

(...)

Vi ville bara leva våra liv här.

Vi knackar dörr. Vi står på torget och rycker i folk, väcker dem ur koman. Vi samlar in namnunderskrifter för att kräva en folkomröstning om försäljningen. Syns vi? Utifrån?

(...)

Det är vi som är Alby. Vi har aldrig räknats så nu har vi börjat räkna oss själva. Vi är fyratusentvå personer som säger detta nu. Fyratusentre. Fyratusenfyra. Vi finns.

Och Alby.

Är inte till salu.

På den artikeln svarar Katarina Berggren, Bo Johansson och Miljöpartiets gruppledare **Dan Gahnström**¹:

Att pröva en försäljning av en del av Botkyrkabyggens lägenheter i Alby är ett sätt att trygga bolagets ekonomi, inför den viktiga uppgiften att renovera och miljöanpassa de bostäder som byggdes under miljonprogrammet. Dialogen med de boende är självklar

¹ http://botkyrka.vansterpartiet.se/files/2013/08/130314-Aftonbladet-Kultur-%E2%80%9DF%C3%B6rs%C3%A4ljningen-beh%C3%B6vs-%E2%80%93-f%C3%B6r-bolagets-b%C3%A4sta%E2%80%9D-_Kultur-_Aftonbladet.pdf

och ska fortsätta. Botkyrkas kommunfullmäktige har beslutat att pröva en försäljning, med mycket tydliga krav på en kommande köpare. Den processen pågår.

Annars tycks Socialdemokraternas strategi vara att försöka tuga ihjäl frågan. Men det låter sig inte göras. Artiklarna kommer till slut att räknas i hundratal, och det är tydligt att det är Alby är inte till salu som vinner opinionen – nu även långt utanför Botkyrkas kommungränser.

Motståndet växer – mot ungdomarna

Ungdomarna på fritidsgården i Alby valde att bilda en partipolitiskt obunden organisation bland annat för att de antog att det skulle vara lätt för en sådan att få tillgång till kommunala lokaler. De tänkte på möjligheten att ordna möten på fritidsgårdar och lägga namnlistor på bibliotek och medborgarkontor. – Det var ju lite feltänkt, konstaterar Emma Dominguez krasst i efterhand. Det skulle nämligen visa sig att deras initiativ emottogs allt annat än varmt.

Varje händelse för sig hade kanske inte varit så uppseendeväckande. Att de inte får lägga namnlistor på biblioteken. Att de inte får ha möten på fritidsgården. Att de blir tvungna att ändra rubrik på ett panelsamtal som biblioteket i Fittja bjudit in dem till, eftersom parollen ”All makt åt folket”, uppfattas som alltför kontroversiell. Att Botkyrkabyggens informationschef ljuger för en journalist som vill komma och bevaka en av Alby är inte till salus protestaktioner, och försöker lura journalisten att bege sig till en annan del av kommunen. De flesta av de här sakerna hade kunnat gå åt förklara var och en för sig. Men sammantaget får de Alby är inte till salu att känna sig misstänkliggjorda och motarbetade. Det blir inte bättre av att de möts av ett stort polisuppbåd, när de ska besöka en lägenhetsvisning som Botkyrkabyggen arrangerar för en tilltänkt köpare. Ungdomarna är ditbjudna av hyresgästen som bor i lägenheten. De har – för att visa att de inte är farliga – tagit med sig bullar att bjuda spekulanten på. Tidningen Flamman är med vid tillfället².

Inne i lägenheten är det bullfest, i soffgruppen har ett gäng ungdomar trängt ihop sig. Mideja Fajardo som bjuder på kaffe berättar att de bott i 22 år i området och nu undrar hur länge de får bo kvar. För några dagar sedan ringde Botkyrkabyggen och ville visa deras lägenhet för intresserade köpare. Det var därför de tog kontakt med aktionsgruppen Alby är inte till salu. Nu väntar de nervöst på att köparna skall komma. ”Vad gör vi när de kommer?” frågar Emma Dominguez.

– Kastar sten, säger någon med glimten i ögat som en ironisk anspelning till polisinsatsen utanför och alla skrattar hjärtligt.

Så repeterar de. Först skall de lyfta upp sin banderoll och sedan reser sig alla upp. Sedan skall Emma hålla ett tal och förklara för köparna att det finns ett kraftfullt motstånd här mot att Botkyrkabyggen skall sälja 1 300 lägenheter på Albyberget. Det finns redan 4 000 namn insamlade för att kräva en folkomröstning, det fattas bara 2 000 namn för att förslaget skall hamna på kommunfullmäktiges bord.

När polisen följer dem runt Alby, förstår de först inte varför. De har inte gjort något olagligt. Senare visar det sig att ett par killar (som, när man går in på deras profil, kan se bor i Haparanda och Västerås) har skrivit på Facebook att de ska komma till Alby och skjuta, kasta sten och bajs och ”knulla deras morsor”. Det är på grund av dessa som polisen kommer, i bilar och helikopter.

– Det är sånt här som bidrar till att ungdomarna här stigmatiserats, när vi genomför en helt fredlig manifestation. Skulle man göra en liknande aktion på Södermalm skulle de inte skicka två piketer och en helikopter. Här antogs vi kasta stenar, vi köpte bullar, säger Emma Dominguez till Flamman

² <http://www.flamman.se/ny-rorelse-i-fororten>

I podcasten Vreden³ berättar Nabila Abdul Fattah att det faktiskt från början hade funnits några ungdomar på fritidsgården som pratat om att vandalisera, i ilskan över utförsäljningen. Hon, Emma och de andra övertygade dem om att det var bättre att kanalisera ilskan politiskt; genom en namninsamling.

Alby är inte till salu beslutar sig under våren att bli en del av Megafonen, en annan rörelse verksam i förorter runt Stockholm, som jobbar för social rättvisa. Megafonen har bland annat arbetat med läxhjälp, protesterat mot stängningen av samlingslokalen ”Husby träff” och mot nedskärningar i förorter norr om stan. I samband med upploppen i Husby, kommer borgerliga skribenter att försöka göra Megafonen ansvariga, och misstänkliggörandet spiller över på ungdomarna i Alby. I DN skriver Hanne Kjöllers:

Är Megafonen en demokratisk rörelse eller en organisation som erbjuder lugn och vapenvila i utbyte mot pengar – ungefär som beskyddarverksamhet? (...)

I ett av alla de tusentals tweets jag ögnat igenom är det någon som jämför Megafonens aktiviteter med hur arbetarrörelsen på bred front byggde upp Sverige. Och kanske kunde det ligga något litet, litet frö av sanning i detta. Om det inte vore för allt det där andra. Det som arbetarrörelsen inte gjorde.

Som det revolutionsromantiska språkbruket i både bild och text. Svarta knutna nävar och formuleringar som ”En enad förort kan aldrig besegras”. Som om det pågick ett krig (...)

Kontrasten mellan Hanne Kjöllers funderingar om Megafonen inte egentligen, kanske är en slags maffiaorganisation och diskussionerna bland ungdomarna i Alby hade varit skratretande, om det inte vore för det djupt sorgliga i att Albyungdomarna just smutskastats i en av landets största dagstidningar.

De frågor ungdomarna planerar att driva vid sidan av försäljningsmotståndet, nu när de valt att ingå i Megafonen är:

1. att den planerade nya fritidsgården i Alby ska byggas färdigt snabbare, och
- 2: att en dam i kommunen, som Södra Sidan skrivit om för att hon nekats personlig assistans i den utsträckning hon anser sig behöva, ska få sin utökade assistansinsats beviljad.

Även om Albyungdomarna hade lågt förtroende för den politiska makten, verkar de ändå från början ha räknat med att deras namninsamlingsarbete skulle ses som positivt. Medan veckorna går blir de alltmer desillusionerade.

– Jag tror Socialdemokraterna vill ha de här ”ungdomsfullmäktigepersonerna”, du vet. Sådana som uppfostras av politiker och slussas via ungdomsförbund till partierna. Den typen av engagemang älskar de. Men om det är en låga som de inte har kontroll över, då blir det farligt, säger Emma Dominguez.

”Ni stod där och frös lika mycket. Ni brann lika mycket.”

När jag ska skriva den här artikeln frågar jag Emma varför de inte valde att gå med i Vänsterpartiet den där kvällen på fritidsgården. De visste ju uppenbarligen att vi tyckte som de?

– Vi pratade om det och kom fram till att vi ville vara partipolitiskt obundna, av två skäl. Dels för att vi tänkte att vi skulle få tillträde till bibliotek, fritidsgårdar och så vidare. Dels för att man inte litar på partier. Det finns ett politikerförakt. Ofta rättfärdigat. Ungdomar har inte tillit till politiker och partier. Det är många som känner så och då tänkte vi att om vi går genom ett parti så skulle folk heller inte lita på oss.

³ <http://www.vreden.se/avsnitt5/>

Vänsterpartiet Botkyrka beslutade tidigt att stödja Alby är inte till salu. Enligt Mats Einarsson, gruppleadare, var beslutet självklart.

– Jag kan inte påminna mig om att någon var annat än glatt överraskade över att initiativet togs. Vi såg det inte som ett misslyckande att det uppstod en rörelse vid sidan av partierna. Sedan kan vi vara olika duktiga på att ta tillvara sådana här spontana initiativ och stötta den. Jag tycker att vi gjorde det på ett bra sätt i det här fallet.

Partiföreningen beslutade även att det var viktigt att värna om Alby är inte till salu självständiga roll och att det skulle vara vägledande i kontakterna med nätverket.

– Vi var ense om det förhållningssättet. Ingen tyckte att vi skulle gå in där och försöka styra dem. Ingen var heller sur över att de inte kom med hos oss istället.

Emma Dominguez berättar om hur det kom sig att ungdomarna i Alby är inte till salu, trots initial tvekan, till slut kom att känna ett förtroende för Vänsterpartiet Botkyrka:

– Jag har jobbat som fritidsledare i fem år. Under den tiden har politiker kommit till fritidsgården bara när det har varit val. Så vi reagerade först på att ni kom dit. Vi sa: ”det är ju inte val, vad gör de här?” Men efter ett tag började man tänka att ”de kanske bryr sig på riktigt?”. Ni pratade med oss. Sedan samlade ni namn med oss. Ni stod där och frös lika mycket som vi. Ni brann lika mycket. Det handlade inte bara om att försöka få röster för att få sitta kvar på makten. Många av ungdomarna sa det också, att ”(V) är tunga”. Det gjorde ni rätt som parti; ni fanns på plats.

Vi kan lära av Alby

Alby är inte till salu lyckades på kort tid åstadkomma en folklig mobilisering och ett opinionstryck som en vänsterpartiförening bara kan drömma om – trots att de varken hade pengar, arvoderade förtroendevalda eller den erfarenhet som finns i ett politiskt parti. Jag ber Emma ge Vänsterpartiet råd. Vad var det som gjorde att de fick sådant genomslag?

– Förankring! Vi var ungdomar själva och fritidsledare som bodde i Alby. Det var våra hem det gällde. Därför litade folk på oss. Vi hade också ett nätverk, av till exempel artister som kunde ställa upp och delta i kampen. Att vi gick in i Megafonen var också viktigt; att man kände att man ingick i något större och att man var flera som kämpade med liknande frågor. Alla de sakerna spelade roll. Men förankringen var viktigast av allt.

Emmas förklaring – att det var på grund av att de själva *var* de som berördes av frågan, som de lyckades organisera och mobilisera så väl – liknar formuleringar man kan finna i det strategidokument som antogs av Vänsterpartiets senaste kongress:

Vänsterpartiets roll är att vara det tydligaste folkliga vänsteralternativet i svensk politik. Det innebär flera saker. Dels ska vi vara de som föreslår de mest strategiska reformerna, men det handlar också om vår närvaro i samhället och vår profil när vi dagligen möter människor. Vi är de som står på vanligt folks sida och vi ska vara en naturlig del av vanligt folks vardag. (...) Vi ska alltid sträva efter att uttrycka oss på ett sätt som visar att vi tillhör dem som behöver förbättringar.

Vi är hyresgästerna som motsätter oss ombildningar till bostadsrätter, vi är de visstidsanställda som vill ha trygga jobb och vi är småbarnsföräldrarna som vill ha en bättre förskola.

Man vinner knappast folkligt förtroende per automatik, bara för att man bor på en viss plats eller har tecknat medlemskap i ett LO-förbund. Men representation är inte för den skull oviktigt för att människor ska känna förtroende. Inför valet nästa år är det dags att genomföra strategidokumentets

intentioner. Det handlar om att föryngra, att välja fler företrädare ur LO-kollektivet och fler med annan etnisk bakgrund än svensk.

Det har sagts många gånger att organisering i politiska partier är passé och att framtidens melodi är enfrågerörelser och löst sammansatta nätverk. Det finns mycket att säga om det, men utrymmet medger inte att utveckla den diskussionen i den här artikeln. Är rörelser som Alby är inte till salu framtiden? Det vet jag inte. Men de är helt uppenbart nutiden. Och därför är det rimligt att Vänsterpartiet i utvecklandet av en socialistisk strategi, funderar över hur man kan stödja och stärka dem på bästa sätt.

Alby är inte till salu vann inte striden om Albyberget⁴.

På det extrainkallade kommunfullmäktigesammanträdet beslutar (S), (M), (Fp), (Kd), (Mp), (Sd) och Tullingepartiet att sälja de 1 300 lägenheterna till riskkapitalisten Mikael Ahlström. Denna gång är Vänsterpartiet inte de enda som röstar emot; Botkyrkapartiet och fem moderater gör detsamma. Även om man led ett nederlag i sakfrågan, gjorde Alby är inte till salu en stor politisk insats. Utan dem, hade händelsen passerat obemärkt förbi för de allra flesta. Nu nådde debatten hela landet. I skrivande stund är det svårt att uppskatta hur stort avtryck Alby är inte till salu har gjort. Historien är inte färdigskriven. En uppgift för Vänsterpartiet bör vara att hålla frågan vid liv. Det är vi skyldiga Albyungdomarna.

⁴ Bäst att kasta in en brasklapp här. Försäljningsbeslutet är överklagat, och utfallet av överklagan är i skrivande stund osäker. Men det är tyvärr lite som talar för att domen ska falla ut vår väg.